فصلنامه ایده های نوین روانشناسی

دوره ۱۱، شماره ۱۵ ، زمستان سال ۱۴۰۰

تاثیر بازی های فکری بر نوشتار کودکان دارای اختلال یادگیری

مونا یزدانی[۱]

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف تاثیر بازی‌های فکری بر نوشتار کودکان دارای اختلال یادگیری بود.

روش: روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش پژوهش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون- پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانش‌آموزان دختر پایه‌اول تا سوم ابتدایی شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹می‌باشد. ۳۰ نفر به عنوان نمونه آماری از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای و هدفمند انتخاب و و در دو گروه ۱۵ نفری(یک گروه آزمایشی و یک گروه گواه) جایگزین شدند. ابزارهای مورد استفاده دراین پژوهش شامل آزمون اختلال نوشتن فلاح چای(۱۳۷۴)، وسایل بازی درمانی و پکیج‌بازی‌درمانی هریس و همکاران(۲۰۰۴) ساخته بود. داده‌های به دست آمده با استفاده از روش کوواریانس تحلیل شد.

یافته ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که ، بازی درمانی از طریق بازی‌های فکری بر دستخط کودکان مبتلا به اختلال یادگیری نوشتاری موثر است.

نتیجه گیری: بنابراین براساس یافته ها، بازی‌های فکری بر املاءنویسی و ترکیب نوشتار کودکان مبتلا به اختلال یادگیری نوشتاری تاثیر مثبت داشت.

واژگان کلیدی: بازی های فکری، نوشتار کودکان، اختلال یادگیری

[۱] کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، **دانشگاه آزاد اسلامی**، واحد اسلامشهر، اسلامشهر، ایران(**mona_yazdani2000@yahoo.com**)

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-16]

مقدمه

نقص یا ناتوانی عملکرد می‌تواند به‌شکل نداشتن توانایی‌کامل در گوش‌کردن، فکرکردن، صحبت‌کردن، خواندن، نوشتن یا انجام محاسبه‌های ریاضی ظاهرشود. مبتلایان به ناتوانی‌های یادگیری در تمام سطوح و در تمام پایه‌های کلاسی از آمادگی تا دانشگاه دیده می‌شوند. تشخیص بهنگام، روند بهبودی را سرعت خواهد بخشید؛ بنابراین توجه به دوره ابتدایی به‌ویژه پایه‌های اول و دوم دراین زمینه از اهمیت‌بسیاری برخوردار است.

راهکارهای زیادی برای رفع اختلال‌های یادگیری وجود دارد که یکی‌از مهم‌ترین و البته جذاب‌ترین آن‌ها برای درمان کودکان استفاده از بازی‌های‌آموزشی درحین یادگیری[1]است. اختلالات یادگیری[2]معمولاً براساس مهارت‌های مرتبط با تحصیل طبقه‌بندی‌می‌شوند. اختلالات یادگیری درمورد کودکی که به مدرسه می‌رود معمولاً حول‌خواندن، نوشتن یا ریاضیات دور می‌زند(دانست، راب و هامبی[3] ۲۰۱۷).

یکی‌از انواع رایج اختلال یادگیری، اختلال نوشتن[4]است که به نقص در اکتساب مهارت نوشتن در فرد اشاره دارد. تحقیقات‌مختلفی نشان داده‌اند که حافظه‌کاری درکودکان مبتلا به اختلاف نوشتن نسبت‌به کودکان عادی دچار نقص و هم‌چنین کارایی و ظرفیت کمتر است (آبکنار؛ افروز؛ ارجمندنیا و غباری بناب، ۱۳۹۷).

اختلال یادگیری ویژه با نوع نوشتن، یکی از اختلال‌های تحولی[5]بسیار شایع تشخیص داده شده دردوران کودکی است که یکی‌از علل عملکرد ضعیف تحصیلی به شمار می‌رود و بامشکلاتی در بازشناسی درست و درک‌مطلب همراه است. این مشکلات منجر به نقص‌هایی در ارتباط با سایر توانایی های شناختی می شود(مافرا[6] ۲۰۱۵). این اختلال ازجمله اختلالات یادگیری مختص سن کودکی بوده که فرد مبتلا قادر نیست در مهارت‌نوشتن عملکردی مشابه سایرین داشته که در درجه‌بندی این مهارت‌سن، زمینه تحصیلی و سطح هوش بررسی می‌گردد(متسالا، گالوی، ایشیک و بارتون[7] ۲۰۱۷).

البته به این مفهوم نیست که دارای مشکلی در زمینه آموزش و یا عملکرد مغزی هستند. از علائم شایع این اختلال می‌توان به خطبد، نامفهوم، کلمات نامرتب، گرامر نادرست، اشکال درنقطه‌گذاری و نحوه پاراگراف‌بندی اشاره کرد. گروهی نیز به دلیل وارونه نویسی[8]که دارند کلمات را بر عکس می‌نویسند(ییپ، وانگ، تین و چان[9] ۲۰۲۰). میزان شیوع اختلال یادگیری با نوع نوشتن در دانش‌آموزان ۳ تا ۱۷/۵ درصد است و شیوع‌این اختلال را در ایران ۱۰ درصد اعلام کرده‌اند که از این میزان، ۶۶ درصد مربوط به دانش‌آموزان پسر و ۳۴ درصد مربوط به دانش‌آموزان دختر بوده است (پیرعباسی و صفرزاده، ۱۳۹۷).

[1] - educational games while learning
[2] - learning disorders
[3] - dunst, raab & hamby
[4] - insufficient writing
[5] - transformational disorders
[6] - mafra
[7] - metsala, galway, ishaik & barton
[8] - inverted writing
[9] - yip, wong, tin & chan

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-16]

پژوهش‌های(هانت، سیلوا و لمپارت، ۲۰۱۹؛ صفوی‌همامی، قاضی‌نور و عابدی، ۱۳۹۶؛ علیزاده، امین‌آبادی، سعدی‌پور و ابراهیمی‌قوام، ۱۳۹۶) نشان دادند که مشکلات یادگیری منجر به تجربه‌های شکست تحصیلی مکرر دراین دانش‌آموزان می‌شود که با نارضایتی و سرزنش والدین و معلمان آن‌ها همراه است و این مسئله می‌تواند باعث برچسب‌زدن منفی روی این افراد شود. برهمین‌اساس یافتن راهی که بتواند کودکان‌را در این مسئله یاری نماید بسیار مهم می‌باشد. بنابراین بازی یکی از روش‌هایی است که به‌طور طبیعی در فرایند رشدی کودک تعبیه شده و ازآن می‌توان برای‌رفع این‌مشکل استفاده نمود. بازی به‌عنوان مناسب‌ترین فن مداخله برای کودکان محسوب می‌شود. بازی به‌عنوان کلید سلامتی کودک و یک روش صحیح و درست برای درمان کودک است؛ چراکه کودکان اغلب در بیان شفاهی احساسات خود با مشکل روبه‌رو هستند و به‌واسطه بازی می‌توان به دنیای مخفی کودک پی برد؛ بنابراین بازی یکی از روش‌هایی است که به‌طور طبیعی در فرایند رشدی کودک تعبیه شده و ازآن می‌توان برای‌رفع این‌مشکل استفاده نمود(محرابی، اسلامی، تیمورزاده و گلزاری، ۱۳۹۷).

شافر به‌نقل از تامپسون و رودلف(۲۰۱۴) در خصوص اثرات بازی درمانی بر کودکان، معتقد است که هم درشکستن مقاومت در کودک، ایجاد لیاقت و توانایی، تفکرخالق، ایجاد ارتقای رابطه و یادگیری از فواید بازی‌درمانی برای کودک می‌باشد. در مطالعه دیگری نیز مهرابی و همکاران(۱۳۹۷) معتقد هستند بازی نه فقط بر رشد توانایی‌های شناختی کودکان بلکه بر ساخت فیزیولوژیکی مغز نیز اثری غیرقابل انکار دارد. بازی‌درمانی بر اختلالات نوشتن درکودکان مبتلا به اختلال‌نارسائی توجه تاثیرگذار است. باتوجه به این‌که نوشتن یکی‌از فرایندهای بنیادین یادگیری است و با در نظر گرفتن اهمیت شایان توانایی نوشتاری در دوران تحصیل و متعاقب آن در گستره زندگی هر فرد به عنوان یک مهارت‌اساسی، بایستی درمان و مداخله دراولین مراحل جدی گرفته شود. درمان های مختلفی برای این کودکان وجوددارد که شامل دارودرمانی، گفتاردرمانی، رفتار درمانی، درمان‌شناختی‌رفتاری، خانواده‌درمانی، مداخله درمدرسه، آموزش دیریت والدین، نوروفیدبک[۲]و بازی‌درمانی می‌باشد(صاحبان، امیری، کجباف و عابدی، ۱۳۸۹). بازی درمانی[۳]رویکردی ساختارمند و مبتنی بر نظریه‌درمان است که فرایندهای‌یادگیری و ارتباط سازگارانه[۴]و بهنجار کودکان را پایه ریزی می‌کند(صفوی، قاضی‌نور و عابدی، ۱۳۹۷).

حق بازی[۵]به‌عنوان یکی‌از اساسی‌ترین شرایط برای سلامتی کودکان محسوب می‌شود که حتی سازمان ملل‌متحد آن را به‌عنوان یک‌حق‌جهانی برای کودکان تبیین کرده است. بازی‌های فکری یکی از مهمترین شیوه‌های یادگیری کودکان خردسال و پیش‌دبستانی است. این امر یادگیری را به صورت رسمی در دوران کودکی پایه‌گذاری می‌کند و کودک را قادر به‌توسعه ارزش خود می‌کند. این یادگیری از بازی‌های فکری، اساسا برای موفقیت کودکان در آینده در کلاس درس،

[1] - tampson, rodelf
[2] - neurofeedback
[3] - game therapy
[4] - adaptive learning and communication processes
[5] - the right to play

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-16]

تعاملات اجتماعی[1] و نحوه برخورد با هنجارها تا آغاز تفکر علمی کودکان تمرکز دارد و باعث تقویت هوش هیجانی، خلاقیت و استدلال‌های فکری در کودکان می‌شود (کرین، زوشو، دینگ و کانسلی، ۲۰۱۷). به کارگیری راهبردهای‌مداخله‌ای ویژه در کودکان با ناتوانی یادگیری می‌تواند موجب بهبود مهارت‌های اولیه مورد نیاز جهت پیشرفت تحصیلی آینده را فراهم نماید. پاسخ به مداخله با هدف کاهش بیش تشخیصی اختلال‌های یادگیری معرفی شده است و تمام سال‌های تحصیل کودکان نیازمند آموزش‌های ویژه تا با استعداد و سرآمد را پوشش می‌دهد. یکی از انواع شیوه‌های مداخله ای که امروزه موردتوجه محققان گرفته است، استفاده از بازی‌های‌فکری است(علیزاده و همکاران، ۱۳۹۶). لندرث و همکاران[2](۲۰۰۹) در تحقیق خود گزارش کردند که بازی‌درمانی در بهبود مشکلات‌شناختی[3]کودکان دارای اختلالات‌یادگیری نوشتاری اثربخش می‌باشد. درپژوهش دیگری متخصصان به‌این نتیجه رسیدند که بازی‌درمانی مبتنی بر آموزش کارکردهای فکری موجب تقویت‌حافظه و درنتیجه کاهش خطاهای املایی دانش‌آموزان دارای اختلال‌نوشتن می‌شود. بازی‌های فکری[4] بازی‌هایی هستند که نیاز به اطلاعات معنی‌دار و تلاش‌های شناختی دارند و ممکن است تا حدزیادی براساس یک دانش عمیق و گسترده باشد در حالی که آزمون اصلی فقط به توانایی فرد در به یاد آوردن و فراخواندن اطلاعات تمرکز داشته باشند(تاناک، فریجترز، مارتینوسن، وایت و بنسون[5] ۲۰۱۸).

روش شناسی

این پژوهش باتوجه به ماهیت و اهداف آن یکی‌از انواع حاضر از نوع نیمه‌آزمایشی با طرح پیش آزمون- پس آزمون با گروه گواه می‌باشد که در آن افراد به صورت تصادفی در گروه آزمایش و کنترل قرار گرفت و تأثیر متغیر مستقل روی آن‌ها بررسی گردید.

جامعه آماری و روش نمونه گیری

جامعه آماری در این پژوهش کلیه دانش‌آموزان دختر پایه‌اول تا سوم ابتدایی شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بودند. این تعداد بر اساس آمار اداره آموزش و پرورش منطقه ۲۲ شهر تهران ۷۹۵ تخمین زده شد. برای انتخاب نمونه مورد نظر شیوه نمونه گیری چند مرحله ای – خوشه‌ای انتخاب شد. بدین صورت که از بین مناطق جغرافیایی ۲۲ گانه شهر تهران به صورت تصادفی یک منطقه(منطقه ۲۲) انتخاب شد. جهت انتخاب افراد نمونه، ابتدا از بین مدارس دخترانه دارای مقاطع اول تا سوم ابتدایی به شیوه نمونه گیری تصادفی خوشه‌ای چهار مدرسه دخترانه بهارپروانه‌ها، رضوان، ساجده و شریف انتخاب شد و از بین کلاس‌های هر مرکز به تصادف یک کلاس منظور گردید. سپس براساس گزارش معلمان درهر کلاس، دانش‌آموزانی که اختلال در نوشتن داشتند(واجد شرایط ورود به پژوهش بودند) انتخاب گردیدند. همین روش برای چهار مدرسه دخترانه انتخابی این پژوهش، نیز لحاظ شد. از تعداد ۴۱ دانش‌آموز واجد شرایط در چهار مدرسه، طبق

[1] - social interactions
[2] - landreth, ray, bratton
[3] - cognitive problems
[4] - brain teasers
[5] - tannock, frijters, martinussen, white, ickowicz, benson & lovett

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-16]

رضایت والدین، ۳۰ دانش آموز دختر پایه‌اول تا سوم ابتدایی که اختلال در نوشتن داشتند، جهت شرکت در پژوهش انتخاب شدند و در دو گروه ۱۵ نفری(یک گروه آزمایشی و یک گروه گواه) جایگزین شدند.

ابزار پژوهش و روایی و پایایی

ابزارهای مورد استفاده دراین پژوهش شامل آزمون اختلال نوشتن فلاح چای(۱۳۷۴)، وسایل بازی درمانی و پکیج‌بازی‌درمانی هریس و همکاران(۲۰۰۴) ساخته بود.

۱. آزمون اختلال نوشتن فلاح چای

این آزمون توسط فلاح چای(۱۳۷۴) به منظور تشخیص و اندازه‌گیری سطح توانایی نوشتن آزمودنی‌های دچار اختلال نوشتن ساخته شد. روایی آزمون اختلال نوشتن در پژوهش فالح چای ۰/۸۶ بود. در این پژوهش از این آزمون که دارای دو متن است، استفاده شد. متن اول ۵۰ درصد کتاب فارسی و متن دوم تمام کتاب فارسی را در برمی گیرد(باعزت، ۱۳۸۹). آزمون‌های فلاح‌چای از لحاظ دشواری متناسب با سطح دانش آموزان ابتدائی طراحی شده است. آلفای کرونباخ این آزمون در پژوهش با عزت(۱۳۸۹) ۰/۸۰ به دست آمد.

۲. پروتکل درمانی

در این مطالعه جلسات بازی درمانی به شیوه انفرادی برگرفته از راهنمای مشاوره با کودکان باروش بازی‌درمانی هریس‌و همکاران(۲۰۰۴) تنظیم شد. نویسندگان دراین روش، روش‌های مختلف بازی‌های فکری برای جلسات مشاوره با کودکان را برمبنای روی- آوردهایی از جمله تحلیل اختلال‌یادگیری(نارسانوشتاری) پیشنهاد می‌دهند و معتقدند متخصص روانشناس متناسب با اهداف حرفه‌ای خود می تواند، از آن‌ها استفاده کند. در این پژوهش سعی شده است در تنظیم برنامه از نظر محتوا و بازی، مناسب با گروه سنی مورد نظر اقدام کنیم. براین اساس برنامه بازی درمانی توسط پژوهشگر در روزهای شبه و چهارشنبه از ساعت ۱۰ صبح برگزار شد. خلاصه جلسات‌بازی‌درمانی(هریس و همکاران، ۲۰۰۴) طبق ترتیب ارائه شده به صورت جدول(۱) می‌باشد:

جدول ۱. پروتکل و خلاصه جلسات بازی درمانی درمانی(منبع: هریس و همکاران، ۲۰۰۴)

جلسه	محتوا
اول	برقراری ارتباط با کودک و آشنایی ابزارهای بازی
دوم	اصلاح وضعیت نشستن کودک، اصلاح نحوه قلم به دست گرفتن، داخل خطوط موازی نوشتن یا خط کشیدن، تمرین مهارت های دست ورزی مانند خمیربازی، مچاله کردن کاغذ، پیچ و مهره، قفل و کلید، قیچی کردن، خط خطی کردن، بازی نقطه چین
سوم	بازی با آدمک یا عروسکی که اعضای بدنش جدا و وصل می شود، تقویت مهارت های حرکتی و عضلات کوچک و بزرگ دست
چهارم	بازی نقطه چین، کودک روبروی مربی می ایستد و هر عضوی را مربی حرکت داد او همان عضو را حرکت دهد. تقویت مهارت در ترکیب حروف در ساختن و نوشتن کلمه

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-16]

پنجم	آموزش شیوه الفبایی، شیوه کلمه‌آموزی، روش ترکیبی مواندیا(شامل نشان دادن تصاویر و نوشتن کلمه جدید)
ششم	نمونه حرف یا کلمه سمت راست را در سمت چپ بیابید، از بین حروف، حرف مشخصی را پیدا کند و نوشتن آن بر روی کاغذ
هفتم	درتصویرهای مشابه، اختلاف های جزیی را پیدا کند، کارت کلماتی که نقطه یا دندانه یا حرف اضافی دارند را پیدا کند و کلمه درست رو بنویسد
هشتم	گفتن املا از سوی آزمونگر با تن صدای آهسته و آرام و نوشتن کلمات تکراری بر روی کارت
نهم	تسلط بر مهارت های نوشتن به ویژه املانویسی
دهم	بررسی نتایج جلسات قبل

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها :

داده‌های پژوهش، به افزار کمک نرم‌افزار SPSS در دوسطح توصیفی و استنباطی، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که درآن، متناسب با سطح سنجش متغیرها، از آمارهای توصیفی(میانگین و انحراف‌استاندارد) و به‌منظور بررسی اثر بازی‌های‌فکری بر بهبود نوشتار کودکان دارای اختلال‌یادگیری، از تحلیل‌کوواریانس استفاده گردید. هم‌چنین جهت تعیین نوع توزیع متغیرها به لحاظ نرمال بودن پراکندگی، از آزمون کالموگروف– اسمیرنف بهره برده شد.

یافته ها

بازی‌های فکری بر نوشتار کودکان مبتلا به اختلال یادگیری موثر است.

جدول ۲: تحلیل کوواریانس به منظور تاثیر بازی‌درمانی بر نوشتار کودکان

متغیر	شاخص‌ها	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
دستخط کودکان	بین گروهی	۱۷۸/۲۴۰	۲	۸۹/۱۲	۴/۳۸	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۳۷۷/۳۹۰	۲۸	۲/۴۵۰		
	کل	۵۵۵/۶۳۰	۲۸			
بازی‌های فکری	بین گروهی	۱۶۳/۴۴۶	۲	۸۱/۷۲	۴/۵۹	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۲۷۸/۰۹۹	۲۸	۱/۸۰۵		
	کل	۴۴۱/۵۴۵	۲۸			

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-16]

جدول ۲ نتایج تحلیل‌کوواریانس به‌منظور تاثیر بازی‌های فکری بر نوشتار کودکان دارای اختلال یادگیری در دو گروه آزمایش و کنترل را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، بین نمرات جلسات بازی‌های‌فکری در کودکان دارای اختلال‌یادگیری در دو گروه آزمایش و کنترل در اختلال در نوشتار کودکان تاثیر معناداری وجود دارد (P<۰/۰۰۱).

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر، تاثیر بازی‌های فکری بر نوشتار دانش آموزان دختر پایه اول تا سوم ابتدایی شهر تهران دارای اختلال یادگیری بود. به عبارتی هدف این پژوهش بررسی این مساله بود که آیا بازی‌های فکری بر نوشتار کودکان دارای اختلال یادگیری تاثیر دارد یا خیر. درهمین‌راستا؛ کودکان گروه آزمون به مدت یک ماه تحت مداخله قرارگرفتند. مداخله به صورت حداقل دو جلسه‌ای در هفته و هرجلسه به مدت یک ساعت به عنوان انجام بازی در برنامه گنجانیده شد. مدت‌زمان انجام بازی ثبت و کنترل بود و انجام بازی به مدت یک ماه ادامه یافت. بلافاصله پس از اتمام مداخله و یک ماه پس از اتمام مداخله پرسشنامه های پژوهش مجددا کامل گردید. دستورالعمل جلسات بازی درمانی براساس کتاب های بازی درمانی نوشته تبریزی و گلکاریان(۱۳۹۴) و مطالعه سهرابی شگفتی(۱۳۹۰) به صورت یک بسته منظم برنامه ریزی و اجرا شد.

فرضیه پژوهش مبنی بر این بود که بازی‌درمانی از طریق بازی‌های فکری بر دست‌خط کودکان مبتلا به اختلال یادگیری نوشتاری موثر است. این فرضیه به طور معنی‌داری تایید شد. برای بررسی اثربخشی بازی‌های فکری بر دست‌خط کودکان مبتلا به اختلال یادگیری در دو گروه آزمایش و کنترل از آزمون t استفاده شد. بررسی همگنی واریانس ها از طریق آزمون لوین نشان داد که مقدار این آزمون‌بزرگ است. بنابراین، در سطح خطای ۰/۰۵ یا ۰/۰۱ فرض همگنی‌کوواریانس نمرات دو گروه برای مولفه‌های بازی‌درمانی و اختلال در دست‌خط کودکان برقرار بود. همچنین بین نمرات جلسات بازی‌های‌فکری در کودکان دارای اختلال‌یادگیری در دو گروه آزمایش و کنترل در متغیر اختلال در دستخط کودکان تاثیر معناداری وجود دارد(P<۰/۰۰۱). بنابراین پس‌از بررسی آزمون t تاثیر معناداری بین مولفه¬های بازی‌های فکری برمولفه دستخط کودکان(P>۰/۰۵) در بین دانش‌آموزان دختر پایه اول تا سوم ابتدایی شهر تهران دارای اختلال یادگیری مشاهده شد. بدین‌ترتیب این‌نتیجه با نتایج بررسی‌های بارتول‌وهمکاران(۲۰۲۱)، برتون و همکاران(۲۰۲۰)، کادوسون و همکاران (۲۰۱۹)، پارک و همکاران(۲۰۱۹)، بدیل و همکاران(۲۰۱۸)، ارجمندنیا و همکاران(۱۳۹۷)، مهرابی و همکاران(۱۳۹۷) و فیروزآبادی(۱۳۹۵) همسو است. در تبیین هماهنگی این یافته می‌توان گفت که بازی درمانی یکی از کارآمدترین روش ها برای کمک به بهبود اختلال‌یادگیری نوشتاری به‌ویژه مولفه دستخط در دانش‌آموزان است. دانش آموزان از طریق بازی احساسات خود را با نوشتن بر روی کاغذ بیان می کنند، مشکلات یادگیری و نوشتاری خود را حل می کنند. با بررسی تحقیقات انجام گرفته پی می بریم که بیشتر پژوهش های انجام گرفته در زمینهٔ درمان های مبتنی بر بازی نشان داده اند که آموزش نوشتن درشت و ظریف بر سطح یادگیری نوشتاری افراد ناتوان در یادگیری و توانایی نوشتن نتایج مثبتی بجا گذاشته است. برای نمونه یافته‌های پژوهش پارک و همکاران (۲۰۱۹) حاکی از آن بود که بازی درمانی بر ارتقای مهارت خواندن و نوشتن به ویژه دست خط کودکان دارای اختلال یادگیری ویژه به صورت معناداری تأثیر داشته است.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-16]

منابع

- ارجمندنیا، ع و سیف نراقی، م. (۱۳۸۸). تأثیر راهبرد مرور ذهنی بر عملکرد حافظه فعال. دانش آموزان نارساخوان. مجله علوم رفتاری، ۳(۲): ۸۹-۱۰۲.
- اسدی، س؛ امیری، ش و مولوی، ح. (۱۳۸۹). بررسی تحول شناخت اجتماعی و رابطه آن با طراز تحول شناختی کودکان. فصلنامه مطالعات تربیتی و روان‌شناسی، ۸ (۳): ۹۵-۸۰.
- حسینی لر، ف؛ پور اعتماد، ح؛ و حیدری، م. (۱۳۸۴). مقایسه مهارت های واج شناختی در دو زیر گروه ادراکی و زبانی اختلال خواندن. فصلنامه تازه های علوم شناختی، ۷(۱): ۱۸۲-۱۹۶.
- حکمتی، ع؛ پوراعتماد، ح و نجاتی، و. (۱۳۹۱). نقص یادگیری توالی حرکتی ضمنی درکودکان نارساخوان. فصلنامه روان‌شناسی کاربرد، ۳(۱۱): ۱۰-۲۳.
- دادستان، پ. (۱۳۷۹). اختلال های زبان، روش های تشخیص و بازپروری (روان شناسی مرضی تحولی ۳). تهران: سمت.
- دادستان، پ. (۱۳۷۰). روان شناسی مرضی تحولی. تهران: انتشارات ژرف.
- داکرل، ج . و مک شین، ج. (۱۳۷۶). رویکردی شناختی به مشکلات یادگیری کودکان. ترجمه: ع. احمدی و م. ر. اسدی. تهران: رشد.
- سلیمانی، ز. (۱۳۸۹). آزمون آگاهی واجشناختی و ویژگیهای روان سنجی آن. تهران: پژوهشکده کودکان استثنایی، ۵(۲): ۵۸-۶۵.
- شکوهی‌یکتا، م؛ پرند، م. (۱۳۸۵). ناتوانی یادگیری. تهران؛ انتشارات طبیب.
- شکوهی‌یکتا، م و پرند، ا. (۱۳۹۵). ناتوانی های یادگیری. چاپ اول، تهران: تیمورزاده، نشرطبیب.
- شهیم، س. (۱۳۸۵). مقیاس تجدیدنظرشده¬ هوشی وکسلر برای کودکان، دستورکار و هنجارها. شیراز: انتشارات دانشگاه شیراز.
- شیرازی، ط و نیلی‌پور، ر. (۱۳۸۱). طراحی و ساخت آزمون تشخیصی خواندن کودکان، طرح پژوهشی پژوهشکده بهزیستی. دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی.
- شیرازی، ط و نیلی پور، ر. (۱۳۸۳). آزمون تشخیصی خواندن، تهران: انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی.
- تباراحمدی، ز؛ آرانی‌کاشانی، ز ؛ محمودی بختیاری، ب و کیهانی، م. (۱۳۹۶). بررسی توانایی شناسایی واج آغازین کلمه‌ها و نا کلمه‌ها در کودکان به هنجار پنج تا شش سال‌های فارسی زبان. تاره های علوم شناختی، ۱۲(۱)، ۱-۱۶.
- فصیحانی فرد، سارا .(۱۳۹۳). اثربخشی سه روش آموزشی– اصلاحی مبتنی بر مدل پردازش واج شناختی بر سرعت و صحت‌خواندن دانش‌آموزان نارساخوان مقطع ابتدایی. کودکان استثنایی، ۱۰(۳): ۲۸۲-۲۶۹.
- فلاح چای، س. ر. (۱۳۷۴). بررسی اختلال خواندن و اختلال نوشتن در بین دانش آموزان ابتدایی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس تهران.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-16]

- فیاض بخش، ح. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر برنامه درسی ویژه ارتقا خواندن، بر سطح خواندن دانش – آموزان نارسا خوان پایه ی سوم ابتدایی شهر یاسوج، فصلنامه رهیافتی نور در مدیریت آموزشی، ۲ (۴): ۹۳-۸۱.
- فیاضی، ل. (۱۳۹۰). اجرای آزمون آگاهی واج شناختی و آموزش مهارت آگاهی واجشناختی در دانش آموزان دبستانی دارای آسیب‌شنوایی باغچه‌بان ۱ تهران. تعلیم و آنرپیت استثنایی، ۱۰(۶):۲۲-۳۹.
- قاسم¬پور، ع. (۱۳۸۹). مقایسه بازشناسی بیان چهره‌ای هیجان و پردازش شناختی در بیماران مبتلا به اسکیزوفرنی و افراد بهنجار. پایان¬نامه کارشناسی ارشد دانشگاه محقق اردبیلی.
- قمری گیوی، ح؛ نریمانی و ربیعی، ژ . (۱۳۸۸). مقایسه کارکردهای اجرایی درکودکان مبتلا به اختلال نقص توجه بیش فعالی، ناتوانی دریادگیری و به هنجار. فصلنامه اصول بهداشت، ۱۱(۴۴): ۲۲۰-۲۳۳.
- محمدی، ش. (۱۳۹۲). شیوع اختلال‌های‌یادگیری در بین دانش‌آموزان دبستان‌های ناحیه ۲ آموزش و پرورش رباط کریم. پایان نامه کارشناسی ارشد، انستیتو روانپزشکی تهران، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- مستقیم‌زاده، ا و سلیمانی ز. (۱۳۹۵). تأثیر آموزش آگاهی واج‌شناختی بر توانایی خواندن دختران،کم توان ذهنی پایه دوم دبستان. تازه های علوم شناختی. ۷(۴): ۸۱-۹۶.
- موسوی، م؛ خان‌زاده؛ ح؛ عباسعلی‌زاده، ط محبوبی، م. (۱۳۹۵). مقایسه پردازش شناختی و شناخت اجتماعی در دانش‌آموزان با و بدون نارساخوانی، فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری، ۶(۲): ۱۰۳-۱۱۵.
- میکاییلی، ف و فراهانی، م. (۱۳۹۲). بررسی مدل پردازش واج‌شناختی خواندن در دانش‌آموزان پسر عادی و نارساخوان دبستانی. فصلنامه پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، ۵(۴): ۴۰۱-۴۱۶.
- نریمانی، م؛ حسن‌زاده، ش و ابوالقاسمی، ع. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش ایمنی‌سازی روانی بر کاهش‌استرس، اضطراب‌وافسردگی دانش‌آموزان دختر مقطع پیش‌دانشگاهی. مجله روانشناسی خانواده، ۱(۳): ۹۳-۱۰۷.
- نریمانی، م؛ رجبی، س؛ افروز، غ و صمدی‌خوشخو، ح. (۱۳۹۰). بررسی کارآمدی مراکز ناتوانی های یادگیری استان اردبیل دربهبود علایم اختلال یادگیری دانش‌آموزان، فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری، ۱(۱): ۱۰۹-۱۲۸.
- یوسف‌زاده، م؛ یعقوبی، ا و رشیدی، م. (۱۳۹۱). تأثیر آموزش مهارت‌های فراشناختی بر خودکارآمدی دانش آموزان دختر دوره متوسطه. مجله روانشناسی مدرسه، ۱(۳): ۹۶-۱۰۸

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-16]

فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۱۱، شماره ۱۵ ، زمستان سال ۱۴۰۰

The effect of mind games on the writing of children with learning disabilities

Mona Yazdani[1]

Abstract

Objective: The aim of this study was to investigate the effect of mind games on the writing of children with learning disabilities.

Method: The research method was applied in terms of purpose and quasi-experimental in terms of research method with pre-test-post-test design with a control group. The statistical population of this study is all first to third grade female students in Tehran in the academic year 1399-1400. 30 people were selected as a statistical sample through cluster and purposeful sampling and were replaced in two groups of 15 people (one experimental group and one control group). The tools used in this study included the Falah Chay Writing Disorder Test (1995), play therapy equipment, and the Harris et al. (2004) game therapy package. The obtained data were analyzed using covariance method.

Findings: The findings showed that play therapy through mental games is effective on the handwriting of children with learning disabilities.

Conclusion: Therefore, based on the findings, mind games had a positive effect on spelling and writing composition of children with learning disabilities.

Keywords: brain teasers, children's writing, learning disabilities

[1] M.A of Educational Psychology, Islamic Azad University, Islamshahr Branch, Islamshahr, Iran (mona_yazdani2000@yahoo.com)

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-16]